

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1931. Št. 2.

Posamezna štev. 2 Din.

Naš patrijotizem.

Pred kratkem smo brali v listih izjavo angleškega publicista in diplomata Mr. C. F. Melvilleja, ki je izjavil sledeče: „Povsem nacionalna je v Jugoslaviji katoliška duhovščina: hrvaška in slovenska, ki v nobenem oziru ni zvezana s kako katoliško-politično organizacijo v inozemskih državah. Katoliška duhovščina in katoliški verniki so povsem solidarni v tem: da tvorijo narodno enoto v vseh vprašanjih, ki se tičejo blagra domovine.“

Tako nas katolike in katoliško slovensko duhovščino pozna celo inozemstvo in spoštuje idealnost našega patrijotizma. Za to bi bilo pač žalostno, če bi oni, ki nas vsak dan vidijo v našem delu in življenju, ne poznali in ne umevali našega patrijotizma.

Dogodilo pa se je v Kranju par slučajev, ki pričajo, da se dobe med nami samimi ljudje, ki nas katoliške duhovnike nekako sumničijo in celo denuncirajo, kakor da bi ne bili dovolj patrijotični ali lojalni napram zakonom in oblastem.

Morda taki dogodki izvirajo iz nepoznanja razmer in katoliških načel, potem je potrebno, da podamo pojasnila. Če bi pa izvirali iz zle želje, naslikati nas kot nelojalne državljane, potem smo dolžni take zlohotne insinuacije kot patrijoti in kot katoliki odločno zavrnila.

G. kaplan Košiček je svoj čas razlagal v Kranju na prižnici vnebovpijoče grehe. Med njimi je tudi kot četrti naštet v katekizmu: delavcem in najemnikom zaslužek zadrževati ali utrgovati. Govoril je tudi o pravični plači delavca in dolžnostih delodajalca, čisto v smislu katoliških načel. Nekdo je smatral za potrebno gospoda radi tega naznaniti, češ da je govoril nekako komunistično in protidržavno, slišala se je ob tej priliki celo sodba o naši duhovščini, kakor da je nepatrijotična in nelojalna.

Pred kratkem smo imeli v Kranju zopet priliko doživeti nekaj podobnega. G. vikar dr. Pogačnik je bil radi svoje pridige citiran pred orožnike, kjer ga je nekdo ovadil, da je govoril nekaj, kar naj bi bilo proti državnim interesom ali proti državnim oblastem ali zakonu, ker sicer bi pač orožniško poveljstvo ne moglo citirati ga predse na odgovor. In kaj je gospod govoril? Razlagal je četrto božjo zapoved. Najprej dolžnosti otrok do staršev, na to je razlagal po katekizmu in cerkvenem zakoniku dolžnosti državljanov do države, kateri smo dolžni zvestobo in pokorščino, na to pa dolžnosti staršev do otrok in države do podložnikov, vse po katekizmu in skoro dobesedno po cerkvenem zakoniku.

In to, kar mora vsak katolik vedeti iz katekizma, se je nekomu zdelo — menda nevarno za red in državo ali nasprotujoče zakonu in oblasti.

Sporočeno mi je tudi bilo, da so pri orožniškem poveljstvu že tri anonimne ovadbe proti meni!

In še en tak dokument! Pred par meseci je započel gledališki oder narodne čitalnice akcijo, da bi oba odra, oni Ljudskega doma in Narodne čitalnice sodelovala —

prirejala skupne igre in menjavala nastope. Odgovorili smo, da nam to ni mogoče, ker imamo že za letošnjo sezijo določen program. Kot predsednik Prosvetnega društva sem dotični dopis podpisal. Kmalu na to pa prinese nek list poročilo o vsej zadevi, končno pa pristavi pikro in denuncijantsko opazko, „da so še nekateri ljudje, ki povsod vidijo ali hočejo imeti politiko“!

Z ozirom na ta dejstva bo prav, če odkrito in prijateljsko dobromislečim pojasnimo v našem listu svoje stališče, da se pač kaj takega ne bo več ponavljalo.

Katoliški duhovnik je po svoji vesti, po božjem zakonu, po ukazu svoje cerkve in po poklicu dolžan biti patrijot. Nam patrijotizem ni kupčija ali korist, ne zahteva oportunitizma, ampak vestna dolžnost! Naš patrijotizem je resen, neomahljiv, značajan, in recimo — možat. Naš patrijotizem, ker je načelen in značajan, pa tudi odklanja vsako suženjsko mišljenje in hinavščino, ki danes poje hozana, jutri pa je zmožen blatiti to, kar je včeraj slavil. Naš patrijotizem je tudi vzvišen nad osebne in tudi strankarske spore, to se pravi, da se ni omajal niti takrat, ko je strankarstvo zastrupljalo naše javno življenje in so nas strankarski režimi sumničili kot prevratne elemente, ker so sebe zamenjavali z državo. In ker mora biti naš patrijotizem značajan, načelen, tak ki je zmožen tudi trpeti za svojo domovino, odklanjamo tudi vsako licitiranje za patrijotizem kot nezdravo in državi škodljivo.

Kaj mislim pod licitiranjem za patrijotizem? Naj pojasnim to z resnično zgodbo dveh paglavcev! Dva navihanca sta se tepla. Pa jih zaloti njih učitelj. Ko vidita grozeči pogled svojega vzgojitelja, sta hitro začela pripovedovati: „Gospod, ta le pravi, da ima on vas rajši kot jaz, pa to ni res, jaz vas imam rajši.“ In drugi je zopet jezno začel: „Jaz imam rajši gospoda kot ti. Kaj se boš hlinil. Za to sva se tepla, gospod, ker vsak trdi, da ima vas rajši kot drugi.“ No sedaj je bil vzgojitelj v veliki zadregi. Pač ni uvidel, da ga „vlečeta“, pa je zadovoljno zamrmral in šel dalje.

Sedaj za zabavo berem stare „cajtenge“. Pa se mi zdi, da vidim ta dva paglavca pred seboj, ki se rujeta in kav-sata „iz ljubezni do učitelja“. Kako so se pred vojsko kregali med seboj po listih in vsak je zatrjeval, da je večji „patrijot“ in je nalahko namigaval na drugega, da ni tako zvest... Po razsulu pa je vsak hitel zatrjevati, da je vedno mislil in delal na izdajstvo... Brr...! To je pač delala politika! Katoliško pa to ni, moralno pa tudi ni!

Mi smo načelni patrijoti in si upamo pridigati o zvestobi do države tudi takrat, ko ljudem morda to ni ljubó. Mi želimo vzgojiti narod za zrel in načelen patrijotizem, ne pa za koristolovsko domoljubje, mi nočemo hlapcev in ne suženjskega duha, ki služi le radi sile, dobička ali paragrafa.

Kot možje, ki ljubimo svojo domovino, pa odločno odklanjamo vsako sumničenje o nelojalnosti napram zakonu in oblasti kot državi škodljivo. To so največji škodljivci države, ki po sili povsod in pri vsaki kretnji in besedi že farizejsko iščejo pezdire nelojalnosti pri osebah, ki so nekdaj stale v

njim nasprotnem političnem taboru ali ki so drugačnih kulturnih načel.

Tako početje ustvarja v narodu defetizem.

Tako delo nespametnih Velenemcev je razbilo Avstrijo. Kaj bi lagali, mi lahko moško povemo, da je bil naš narod zvest celo državi, ki mu je bila mačeha. To zvestobo pa so ubili Velenemci in celo odgovorni voditelji države, ki so pri Slovanih pri vsaki pošteni misleči kritiki, v vsaki besedi in kretnji pri pošteni borbi za svobodo že sumničili nelojalnost. Nekoč mi je neki mož, ki so ga preganjali in je bil zapisan kot P. V. — politično sumljiv — rekel: „Če me hočejo napraviti po sili izdajalca, pa bom ...“ Ravno to nezaupanje in sumničenje in šikaniranje je ubilo zvestobo do države najbolj. In to naj bo nam, ki želimo močno in zdravo nacionalno državo, nauk, da ne bomo kdaj padli v grehe in napake tiste dobe.

Mi smo pač ljudje, ki smo v tem ali onem različnih nazorov, so med nami ljudje in struje, ki so nasprotne katoliški cerkvi in njenemu delu. To je vedno bilo in vedno bo. Toda mi bi se pregrešili proti svoji vesti in pa tudi proti državi, če bi dolžili kakega Slovenca, ki ni našega verskega ali kulturnega nazora, da ni patrijot, da ni lojalen napram zakonu in oblasti, ker dobro vemo, da ga ni Slovenca, kateremu bi se moglo v tem oziru kaj očitati. In to pravico zahtevamo tudi za se, da se prizna in upošteva naša lojalnost, da se nas ne sumiči in ne krivično denuncira. To pravico imamo zahtevati ne samo iz načelnih in moralnih vzrokov, ampak tudi v interesu naše države.

Če ima kdo kaj proti nam osebno, ali če komu njegova načela diktirajo, da se bori proti nam in našemu verskemu in kulturnemu delu, dobro, nam tak boj le koristi, toda v tem nikdar ne izrabljajmo državne misli s praznim sumničenjem in otročajskim „špecanjem“, da ne ubijamo v narodu dobre volje za državo in ne gojimo defetizma. Jaz versko-kulturno tako sodim, ti drugače misliš, toda ko gre za državo in njen dobrobit, sva in morava biti eno brez najmanjše sumnje o nelojalnosti enega ali drugega. Malo kak narod potrebuje tako enotnosti kot mi; malo kak narod je tudi iz praktičnih ozirov dolžan skrbeti za to, da je njegova nacionalna država močna, zato moramo odkrito eden drugemu priznati dobro voljo v nacionalnem in patrijotičnem oziru.

In še nekaj o „politiki“, ki jo nekateri tako radi povsod vidijo pri vsaki naši besedi, kar je pač še ostanek pretekle dobe in političnih predsodkov.

Naša politika je križ, naša politika je evangelij!

Toda naša pridiga in naš evangelij ni kako omedlno in vodeno frazerstvo in tudi ne kako pripovedovanje fletnih in poučnih zgodbic, ampak oznanjanje resnice in božje zapovedi, odkrito z živo in praktično besedo, ki biča tudi greh in zablode, pa naj bo komu prav ali ne. Nam je oznanjanje evangeljske resnice in zapovedi resna zadeva in se moramo po svojem poklicu in svoji vesti vedno boriti za napredek krščanske misli in življenja. Katoliški duhovnik kot učitelj žive resnice ne more biti nekako pasiven radi ljub ga miru in ne sme irno gledati, če peša versko življenje: ampak mora vedno buditi krščansko prepričanje in življenje. Ali, če hočete drugače povedano; Katolicizem je živ organizem in zato je tudi vedno agresiven v tem smislu, da vedno dela za razširjenje kraljestva božjega. Če si pa kdo krščanstvo predstavlja kot nekako narodno blago, kot neke pravljice za otroke, kot nekako pasivno religijo, ki naj bi pač ljudi pustila v miru v njih mlačnosti in razvadah, ki naj nič ne vpliva na življenje, potem seveda našega dela razumeti ne more in mu je vse, kar mi delamo le „politika“.

Če nam torej kdo očita pri našem delu politiko, je to ali neumevanje našega dela, poklica in krščanstva sploh, ali pa to diši v sedanjih razmerah po denuncijanstvu, češ, „glejte s politiko se pečajo, ko to ni dovoljeno.“

Posebno priljubljena zmeta je, da se naše delo po kulturnih društvih zamenja s politiko. Naj še v tej zadevi

podam par pojasnil, da ne bo nepotrebnega nesporazumljenja.

Mi s svojega stališča ločimo troje vrst društev. 1. Društva, ki pozitivno podpirajo naše delo za krščansko vzgojo in kulturo. 2. Društva, ki so napram veri in morali indifrentna, kolikor pač morejo biti taka. 3. Društva, ki so po svojih načelih in delu ali pa tudi samo po delu nasprotna katoliški akciji.

Naš poklic je, da delamo z onimi in za ona društva, ki pozitivno podpirajo katoliško akcijo, to je ona, ki so po delu in načelih katoliško usmerjena.

Kar se tiče versko in moralno indifrentnih družb, ki zasledujejo n. pr. gospodarske ali športne cilje, smo tudi mi napram njim kot duhovniki indifrentni. Kdor ima veselje in vzrok za to, naj v nje vstopi. Vzemimo primer, da se v Kranju ustanovi privatno strelsko društvo. Meni kot duhovniku je to popolnoma vsejedno, ali kdo vstopi v to organizacijo ali ne. Kdor ima veselje za to, kar strelja naj. Jaz kot star strellec, v katerem tiči še malo „šarfšica“, bi prav rad streljal, drugemu duhovniku bi se pa to zdelo morda neumno in smešno, da se duhovnik s tem peča. To je pač privatno zanimanje! Če bi sedaj kdo mene v tako društvo povabil in bi jaz iz kakega vzroka to prijazno vabilo zopet prijazno odklonil, pa bi me potem radi tega v kakem dnevniku napadli, da povsod „vidim politiko“, bi bilo to pač — smešno! Neka profanacija pa bi bila celo, če bi se kdo ob taki priliki skliceval na intence Njeg Veličanstva kralja, ali na njegov januarski razglas... Pa se tudi to pripeti in potem ni čudno, če ima človek utis, kakor, da bi nas nekateri silno radi spravili v zadrego in našli kje kak pezdur, ki bi dišal po tem, da smo nelojalni.

Če pa bilo kako društvo po svojih načelih, ali svojemu delu nasprotno katoliškim načelom in morali, potem pa bi morali mi duhovniki po svoji vesti proti takemu društvu nastopiti, pred njim svariti, čeprav bi morali radi tega trpeti preganjanje. Ali ni to jasno?!

In še par pojasnil glede vzgoje. Katoliški duhovnik je po svojem poklicu dolžan učiti katoliške starše, da morajo vzgajati svoje otroke po katoliških načelih. Tako so pravoslavni po svoji vesti dolžni vzgajati svojo decu po pravoslavni načelih, muslimani po muslimanskih načelih. Če pravoslavni in muslimani zahtevajo za sebe pravico svobode vesti in vzgoje njih mladine po njih načelih, ni še nikdar prišlo na misel kakemu katoliškemu duhovniku, da bi se radi tega razburjal in videl v tem kako nedovoljeno ali neprimerno akcijo. Čudno bi bilo torej, če bi se dobil kak katolik ali kdo drugi, ki ki videl v tem nekaj neprimernega, da katoliški duhovnik katolikom kliče v spomin, da so dolžni ravnati se po katoliških načelih glede vzgoje svojih otrok!

Naj bo teh pojasnil dovolj! Onim, ki so dobre volje, morajo zadostovati, da ne bo več kakega nesporazumljenja!

I. K.

O svetem krstu.

(Nadaljevanje.)

Vsa učinkovitost zakramentov ima svoj vir v Gospodovem odrešilnem delu. Zakramenti nam namreč bogastvo Kristusovega odrešenja delijo in naklanjajo. Dvojen namen imajo zakramenti: zbrisati greh v naših dušah in nas napraviti sposobne, da izkazujemo Bogu vredno in primerno čast in sicer stem, ko v nas vedno spopolnujejo božje življenje, ko dajejo rast nadnaravnemu življenju milosti v človeški duši.

Prvi in največji zakrament pa je sveti krst, ker duši, ki je bila mrtva, podeli nadnaravno božje življenje, ko jo s Kristusom zedini in jo napravi deležno Njegovega božjega življenja. Tako sveti krst človeka res popolnoma prerodi.

ker v duši uniči kraljestvo teme in v njej prižge večno Luč, Jezusa Kristusa; Kristus pa duši deleži sv. je življenje in svojo milost. In odslej živi človek—mladika isto življenje s trto—Kristusom. Vse te velike stvari nam torej posreduje najvažnejši krščanski zakrament sv. krsta.

Po katoliškem nauku je dvojen učinek sv. krsta: neizbrisno znamenje, po katerem smo Kristusu vcepljeni in vteleseni ter milost prerojenja, ki nam odpusti greh in kazni.

Ker zakramenti niso samo sredstvo proti grehu, ampak spopolnujejo tudi v duši božje življenje v posvečujoči milosti, ker nas napravijo vedno popolnejše v službi božji in napravijo naša dejanja dostojna in vredna, da Bogu izkazujemo primeren kult, zato ima vsak kristjan v sebi nekaj svečeniškega. Ko smo se pri sv. krstu skrivnostno vtelesili Kristusu, smo namreč vsi prejeli neko skrivnostno funkcijo, sv. maziljenje kot simbol svojega katoliškega poklica, kot znak božjega služabnika. Kakor ima vsak v javni službi neko razločilno znamenje, tako tudi kristjan v službi Boga in cerkve. To je karakter zakramenta, to je neizbrisno znamenje. Tudi mi vsi imamo svoje duhovno poslanstvo v naši religiji in v katoliškem kultu. Neizbrisno znamenje samo v sebi je torej neka zmožnost, da more človek vršiti gotova dejanja v božji službi. Tako verniki v resnici tvorijo s Kristusom hierarhijo. V tej hierarhiji so razne stopnje: prvi so verniki, ki božje življenje sprejemajo — zato nas napravi sposobne sv. krst s svojim neizbrisnim znamenjem; prav posebno moč, da se branimo proti sovražnikom nam podeli neizbrisno znamenje pri sv. birni; in še je tretja stopnja v tej hierarhiji, to je duhovniški stan, tisti namreč, ki božje zaklade drugim delijo in je zato potreben zopet nov razločilen znak, nov karakter, novo neizbrisno znamenje. — Neizbrisno znamenje je torej znak naše funkcije, naše službe v Kristusovi cerkvi. Drugi zakramenti razen teh treh pa ne vtisnejo duši neizbrisnega karakterja, ker po njih kristjani ne dobe novega stališča v hierarhiji Kristusovega skrivnostnega telesa — sv. cerkve.

Neizbrisno znamenje sv. krsta zedini človeka s Kristusom, da postane član skrivnostnega Njegovega telesa—cerkve, ki mu je glava Kristus. S tem ga usposobi, da sploh more prejemati božje življenje v svojo dušo; to je velika in glavna dobrota sv. krsta. V tem smislu govori sv. Pavel: „Kateri ste bili namreč v Kristusu krščeni, ste Kristusa oblekli.“ (gal. 3, 27.) in pa „Ne veste li, da so vaša telesa udje Kristu ovi?“ (I. kor. 6, 15). Te besede značijo, da smo po krstu postali Kristusovi učenci, podaniki, udje Njegovega skrivnostnega telesa, postali smo deležni Njegove narave in Njegovega življenja. — To neizbrisno znamenje pa nas dalje pridruži tudi pravi Kristusovi cerkvi, njeni avtoriteti, njenim zakonom, do katerih nas zato veže sveta pokorščina. Krst je namreč kakor vrata, skoz katera vstopimo v cerkev, da postanemo njeni državljani. — Krstno neizbrisno znamenje pa nas napravi tudi sposobne za sprejem vseh drugih zakramentov in vseh duhovnih dobrin v sv. cerkvi.

Drugi učinek sv. krsta je zakramentalna posvečujoča milost, ki je milost prerojenja iz otrok teme in greha v novo rojstvo otrok božjih. Z njo je združena pravica do vseh dejanskih milosti, ki jih človek potrebuje, da more res krščansko živeti. Obenem so po tej milosti odpuščeni vsi grehi in zanje zaslužene kazni. Zakramentalna milost se zato imenuje milost prerojenja, ker kakor pri telesnem rojstvu prejmemo svojo prvobit in svoje naravno življenje, tako po krstu prejmemo svoje prvo nadnaravno življenje, ko prvič pride posvečujoča milost božja v naše duše in z njo vse vliče kreposti, predvsem vera, upanje in ljubezen. — Jasno je, da morejo vse te dobrine prejeti tudi otroci, tudi kreposti, ki so vliče. Vtelesenje Kristusu in Njegovo božje življenje namreč ni navezano na zavest in voljo. Samo krepostnih dejanj otroci ne morejo izvrševati, ker njihov organizem še ni razvit.

Zakrament sv. krsta odpira torej človeku nebeška vrata, ker odstrani vse ovire, ki branijo vstop v nebeško kraljestvo.

Tako je torej sv. krst nujno sredstvo za zveličanje. Nihče se ne more zveličati, ki ni Kristusu vtelesen; to pa v nas stori zakrament sv. krsta. Tako so se pravični stare zavezele zato zveličali, ker so verovali in upali na Kristusov prihod. Na ta način je bila njihova vera lahko vzrok istim milostim, ki jih prejmemo pri sv. krstu, le neizbrisnega znamenja jim ni mogla dati.

Kadar krsta ni mogoče prejeti, ga lahko nadomesti krst želja. V tem slučaju ga nadomesti želja po sv. krstu in vera, ki ima moč, da nas opraviči pred Bogom. Še popolnejši kot krst želja je krst krvi. Če kdo za Kristusa pretrpi mučeništvo in da zanj svoje življenje še preden je mogel pravi krst prejeti, tega Bog gotovo ne bo zavrgel, saj je bil vendar pripravljen za Boga storiti vse, celo svoje življenje je zanj daroval. Čeprav ne prejmejo neizbrisnega znamenja, vendar razodeva in vključuje v obeh slučajih njihovo življenje in ravnanje iskreno željo po sv. krstu.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Vincencijeva družba v Kranju.

Letno poročilo za leto 1930.

Podporna akcija za reveže.

V letu 1930 je Vincencijeva družba v Kranju redno podpirala 16 revežev, izredno pa 40 samskih oseb, 12 revnih družin in 13 dijakov. Izredne podpore so obstojale v večjih denarnih prispevkih, v živilih, drveh, obutvi in obleki.

Večja obdarovanja je družba priredila za veliko noč in božič. Za božičnico so članice družbenega odbora priredile po župniji zbirko za reveže, ki je prinesla velik uspeh. V blagu in denarju se je ob tej priliki nabralo v skupni vrednosti za Din 12.358.75.

V številkah se izraža delovanje Vincencijeve družbe v Kranju l. 1930. sledeče:

Dohodkov je bilo: Naložba v hranilnici iz l. 1929. Din 4.188.96, obresti J. Majdčeve ustanove Din 1.316 —, članarina za l. 1930 Din 4.034 —, razni darovi Din 1.040 —, I. del. konsumno društvo Din 30 —, dar hranilnice in posojilnice v Kranju Din 5.000 —, čisti dobiček dobrodelne akademije Din 601 —, volilo g. C. Moline v Trzinu Din 3.000 —, nabirka za božičnico Din 12.358.75 —. Skupno je bilo v letu 1930. dohodkov Din 32.068.71.

Stroškov je bilo: Redne mesečne podpore Din 2.090 —, izredne podpore Din 4.632 —, božično obdarovanje Din 10 tisoč 338.75, dar za razširjenje zavoda Marijanišče Din 2 tisoč 500 —. Skupno je bilo stroškov: Din 9.560.75. Prestanek Din 12.507.96 se je naložil v hranilnico za izdatke. v l. 1931.

Vincencijeva družba v Kranju vodi tudi akcijo za podporo revežev v živilih potom znamk. Znamke so na razpolago v trgovinah Kušlan, Logar in Colnar. Za znamke pa dobe reveži živila v prodajalni I. del. konsum. društva in v trgovini Colnar. Vseh znamk se je l. 1930. prodalo za Din 4.300 — in za toliko so dobili tudi reveži živil. Želeti bi bilo, da se meščanstvo bolj poslužuje te akcije, da se prepreči pijančevanje revežev za milodare.

Marijanišče.

Vincencijeva družba v Kranju vzdržuje tudi zavod „Marijanišče“, kjer se nahaja kmetijsko gospodinjstva šola, otroški vrtec, sirotišnica in deloma dnevno zavetišče za delavske otroke.

Zavod vodijo č. šolske sestre, katerih je 8 v hiši. Marijanišče vzdržuje po mestu in bližnji okolici tudi bolniško postrežbo, vsaj ena č. sestra bolničarka je vedno na razpolago revnim brezplačno, premožnejšim pa proti mali odškodnini. Mestna občina v Kranju prispeva mesečno Din 500 k vzdrževanju sestre bolničarke.

V l. 1930 je v zimskem tečaju kmetijsko gospodinjstva šole 18 gojenk. Med letom je zavod priredil tudi dva ku-

harska tečaja za mestne gospodične. V otroškem vrtcu je 50 otrok. V sirotišnici 20, poleg tega ima zavod na stanovanju še dve gospe in 5 delavk.

Radi gospodinske šole se zavod peča tudi z vrtnarstvom ter z vsemi živinorejskimi panogami.

Denarnj promet v zavodu je bil l. 1930. sledeči: Dohodkov je bilo Din 250 289 49, stroškov pa je bilo Din 244.754 44, gotovine v blagajni dne 31. dec. 5.535 05. Tako je imel zavod v l. 1930. nad pol milijona Din prometa.

Marljivost in štedljivosti naših sester se imamo zahvaliti, da je zavod končal leto 1930. brez primanjkljaja, kljub temu, da je dobil le od mestne občine v Kranju letne podpore Din 6.000, od drugod pa ni dobil nikake podpore. Mestni občini v Kranju se na tem mestu iskreno zahvaljujemo za prispevek za bolničarko, ker je s tem omogočila vzdrževanje bolniške sestre in postrežbe.

Pri tej priliki se Vincencijeva družba iskreno zahvaljuje vsem svojim članom, ki so jo podpirali s svojimi darili in članarino, in vsem drugim dobrotnikom, ki so omogočili, da je v l. 1930. mogla tako uspešno delovati v prid najbednejšim in izrševati svojo lepo socialno nalogo.

Odbor Vincencijeve družbe:

Predsednica: gospa Logar Ivana; I. podpredsednica: gospa Šavnik Slavka; II. podpredsednica: gospa Colnar Ivana; blagajničarka: gđc. Rooss Mimi; tajnica: gospa Stana dr. Ambrožičeva; odbornice: gospe Pavla dr. Bezičeva, Šinkovec Frančiška, Rohrman Ana, Šorli Ivana in gospodična Gruden Francka; voditelj: Škerbec Matija, župnik; namestnik: dr. Pogačnik Jožef, vikar; preglednika računov: gg. prof. Korbar F. in trgovec Ogrizek A.

Letni občni zbor.

Letni občni zbor Vincencijeve družbe se vrši v Marijanišču v petek, dne 13. februarja zvečer ob 6. uri v učni sobi kmetijsko-gospodinske šole. Ob pol 6. bo v kapeli kratek nagovor, na to so litanije presv. Srca Jezusovega, po litanijah pa se vrši družbeno zborovanje.

Spored občnega zbora je sledeči: 1. Pozdrav predsednice, poročilo tajnice, poročilo blagajničarke, poročilo revizorjev. 2. Volitev odbora in revizorjev. 3. Slučajnosti.

K občnemu zboru so vabljeni s tem vsi člani Vincencijeve družbe. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Župnija Kranj.

Oznanila za februar.

1. **I. predpelnična ned.**, prva nedelja v mesecu, ob 6. sv. maša z blagoslovom, skupno mesečno sv. obhajilo za može in mladeniče, ki imajo prednost v soboto in nedeljo pri spovednicah. Pop. ura molitve in pete litanije presv. Srca Jezusovega. Po litanijah je v Ljudskem domu velikonočni pouk za fante iz mesta in vasi. Trgovci in obrtniki se naprošajo, da pošljejo svoje vajence in pomočnike k velikonočnemu pouku.

2. **Praznik Marijinega očiščevanja — Svečnica**, nezapovedan praznik, služba božja po navadi. Ob 10. najprej pridiga, na to blagoslov sveč in procesija in na to sv. maša. Popoldan ob 2:30 so slovesne litanije in darovanje sveč za župno cerkev. **Dopoldan po 6. sv. maši je velikonočni pouk za može iz Kranja, Čirčič, Rupe, Huj in Klanca.** Vsi možeje so vabljeni, da se udeleže velikonočnega pouka.

3. **Sv. Blaž**, pred 6. sv. mašo in po maši se bo delil v župni cerkvi blagoslov sv. Blaža. Ob 8. je mesto v župni cerkvi sv. maša na Pungratu pri altarju sv. Blaža, kjer se bo tudi še delil blagoslov sv. Blaža.

6. **Prvi petek v mesecu**, ob 6. sv. maša z blagoslovom.

8. **II. predpelnična ned.**, služba božja po navadi. Pop. po litanijah bo na Premskovem velikonočni pouk za može izpod premskovega zvona.

12. **Radi konference** se v župni pisarni ta dan ne bo uradovalo.

13. **Vincencijeva družba** ima občni zbor v Marijanišču ob 5:30.

15. **Pustna nedelja**, pričetek 40 urne pobožnosti v čast presv. R. T. Ob 6. uri pridiga, blagoslov z Najsvetejšim, sv. maša. Ob 10. peta sv. maša. Pop. ob 3. pridiga in litanije presv. Srca Jezusovega. Ob 6. se sv. R. T. spravi. Spomin kronanja sv. Očeta papeža Pija XI., po 10. sv. maši se poje zahvalna pesem.

Odpustki za 40 urno pobožnost. Popolni odpustek dobe oni, ki prejmejo sv. zakramente, obišejo sv. R. T. ter molijo v papežev namen. Za vsak obisk sv. R. T. pa prejme 10 let in 10 kvadragen odpustkov, kdor ima kesanje in vsaj namen spovedati se.

16. **Pustni pondeljek**, ob 6. se izpostavi sv. R. T., ob 3. je pridiga in litanije presv. Srca Jezusovega. Sv. maše bodo ob 6. 7. 8. in 9. in 10. s petjem.

17. **Pustni torek**, sv. maše ob 6. 7. 8. 9. in 10. s petjem. Pop. ob 3. pridiga, in na to slovesne litanije in zahvalna pesem. **Opozarjamo, da je letos na pustni torek pridiga popoldan, kakor je tudi povsod drugod na ta dan in ne več dopoldan, kakor je bila zadnje leta v Kranju navada.** Prvotno je bila tudi v Kranju pridiga popoldan ob 3., pa se je baje radi šem opustila. No mislim, da bi bilo smešno, če bi nas to motilo v naši pobožnosti! Prosim torej, da do 4. ure odpade vsako rogoviljenje po trgu!

Uro molitve naj molijo. V nedeljo: Od 11. do 12. III. red; od 12. do 1. zavodi in bližnji sosodje; od 1. do 2. dekleta; od 2. do 3. žene; od 4. do 5. šolska mladina; od 5. do 6. možje in mladeniči.

V pondeljek oziroma torek: Od 11. do 12. III. red; od 12. do 1. zavodi; od 1. do 2. sosodje, od 2. do 3. dekleta; od 4. do 5. žene; od 5. do 6. možje in mladeniči.

Prosimo, da se številno udeležujete češčenja presv. R. T.! Če kdo ne more priti ob določenem času, naj pride pa ob drugi uri.

Pustni torek naznani ob 11. uri. zv. veliki zvon pričetek štiridesetdnevnega posta.

18. **Pepelnična sreda**, ob 8. blagoslov pepela in pepeljenje, na to sv. maša. Ta dan se prične čas velikonočne spovedi.

22. **I. ned. v postu**, služba božja po navadi, pop. ob 2. postni govor. — Zj. skupno sv. obhajilo za dekliško M. družbo.

25. 27. 28. **Kvaterni dnevi.**

Bilanca za leto 1930.

V letu 1930. je bilo v kranjski župniji 58 porok, od teh jih je prišlo iz drugih župnij v Kranj k poroki 11 parov, iz kranjske župnije pa je šlo drugam k poroki 22 parov; oklicév je bilo lani 102.

Splošno so se poročali bolj mladi pari. Najmlajši ženin je bil star 20 let, dve nevesti pa sta komaj dosegli 16. leto pred poroko. Najstarejši ženin je bil star 60 let, najstarejša nevesta 41 let.

Rojstev je bilo 90 in sicer 48 dečkov in 42 deklic, nezakonsko rojenih je bilo 6, od teh sta bila tekom leta dva pozakonjena. V mestu je bilo rojenih 43 otrok, v okoliških vaseh pa 47, od teh na Primskovem 21.

Mrličev je bilo lani 47, od drugod je bilo pripeljanih na kranjsko pokopališče, očitoma na Premskovo 10 mrličev. Neprevidenih je umrlo 5 in od teh je eden umrl od kapi, enega je povozl avto, enega je ubil električni tok, enemu je oslabeledo srce, eden se je pri padcu ubil. Po starosti je umrlo v letih od 1 do 10 let 12 oseb, v letih od 10 do 20 let eden, v letih od 20 do 30 let 3, od 30 do 40 let

eden, od 40 do 50 let 7, od 50 do 60 let 7, od 60 do 70 let 10, od 70 do 80 je bilo 11 mrličev, eden je bil star 81 let, eden 83, eden 87 in najstarejša oseba je bila stara 94 let, od vseh, kar je bilo pokopanih v župniji.

Obhajil je bilo lansko leto v župnji skupne 60.780 in sicer v župni cerkvi 51.020, na Premskovem 3300, v Marijanišču 6460.

To so torej gole številke! Kaj nam povedo?

Glede števila sv. obhajil smo od predlanskega leta lepo napredovali za nad 9000 sv. obhajil. Če računamo, da šteje naša župnija nekaj nad 5000 duš, potem je prišlo povprečno na vsakega župljana lansko leto po 12 sv. obhajil; v župni cerkvi jih je bilo vsak teden povprečno po en tisoč. Zelo zanimiva bi bila statistika o tistih, ki se verskega življenja sploh ne udeležujejo, take statistike pa ni mogoče napraviti, ker je pri nas precej Nikodemov, ki gredo skrivaj drugam opraviti svojo velikonočno dolžnost. Če bi tako po utisu mogel kaj presoditi, bi rekel, da je okrog 300 takih, v katere več ne pritaka milost sv. zakramentov. Če računamo še okrog 600 otrok, ki še niso prejeli sv. zakramentov, potem bi na praktične odrasle katolike prišlo okrog 15 sv. obhajil letno na osebo.

Leto 1930. je bilo precej zdravo in je 47 mrličev v taki župniji povprečno malo. Pred sto leti je bilo v župniji 66 mrličev, pa je štela takrat naša župnija gotovo še enkrat manj prebivalcev.

Ko govorimo o veselih straneh naše bilance verskega življenja v župniji, naj omenjamo, da se je župnija lani zelo živahno ženila in možila. Pred sto leti je bilo v tem oziru gotovo slabše, ko je bilo l. 1830. samo celih 9. porok! Seveda so bile takrat kranjske ohceti bolj živahne in vesele, danes se napravi vse bolj tiho in skromno in pogosto skrivaj kje v Ljubljani ali na Brezjah, ker se mnogi boje domačega „firbca“, ki pa ni tako velik, kakor se morda misli.

Zelo, zelo žalostna stran naše versko-moralne bilance v letu 1930. so pa krstji, oziroma število rojstev! V župniji, ki šteje najmanj 5.000 duš, samo 90 rojstev! Mesto samo z Gorenjo Savo bo štelo sedaj ca 5.000 duš, okoliške vasi v naši župniji bodo pa morda štejele kakih 1300 duš in v okoliških vaseh je bilo več rojstev, kakor pa v mestu samem. Šmartno šteje gotovo polovico manj prebivalcev, kakor kranjska župnija, pa je bilo tam lani 22 rojstev več, kakor v naši župniji. V Šenčurju pride na tisoč prebivalcev 39 rojstev. Ko bi jih prišlo v Kranju toliko na tisoč, potem bi imeli pri nas 195 rojstev! V letu 1830. je bilo v župniji 73 rojstev, dasi je takrat bilo še enkrat manj prebivalcev!

Cerkveno gospodarstvo.

Leto 1930 je bilo precej težko v gospodarskem oziru za naše cerkve; vsled velikega viharja spomladi je naše cerkveno gospodarstvo doživelo veliko krizo.

Ker pač župljani vzdržujete večinoma s prostovoljnimi darovi vse stroške naših cerkva, je pač primerno, če vam poda Kranjski zvon sliko našega cerkvenega gospodarstva. Cerkveni ključarji pregledajo vse knjige in postavke, javnosti pa podamo tu končne zaključke.

Župna cerkev je imela v l. 1930 dohodkov Din 52.922-50, stroškov pa 77.662-38. Leto 1930 se je zaključilo s primanjkljajem Din 19.869 88.

Rožnenska cerkev je imela dohodkov Din 5.721-50 in stroškov za Din 21.666-38, končni primanjkljaj znaša Din 15 944-80.

Pungraška cerkev je imela dohodkov Din 15.345-95 in stroškov Din 26.772-18, primanjkljaj znaša Din 11.426-23.

Pripominjam, da za rožnensko in pungraško cerkev še ni plačan ves les, ki smo ga rabili za odre ob priliki popravila cerkvenih stolpov.

Podružna cerkev na Premskovem je imela dohodkov Din 14.178 66 in stroškov Din 4 941-50. Prebitek znaša 9.237-16, v tej svoti je obsežen pa tudi denar mašnih ustanov, ki za l. 1930 še niso bile izplačane in ki znaša

Din 4.856. — Tako znaša prebitek podružne cerkve samo Din 4.381-16. Pripominjam, da stroški za napeljavo elektrike še niso bili nič plačani.

Čirčiče: Dohodki Din 721-48, stroški Din 260—, prebitek Din 461-48.

Huje: Dohodkov Din 7.447-75, stroškov Din 4.230-20, preostanek Din 3.217-55.

Rupa: Dohodki Din 206-40, stroški Din 340, primanjkljaj Din 133 60.

To so gole številke, ki jasno kažejo, da so naši župljani v l. 1930 mnogo žrtvovali za župno cerkev in za podružnice. Vsem, ki so pri cerkveni pušči, pri darovanjih in tudi na drug način kaj darovali za cerkvene potrebe, naj Bog obilo poplača!

Mrliška kronika.

Umrlj v l. 1930.

Blaznik Neža, zasebnica, vdova, umrla v splošni bolnici v Ljubljani, dne 25. jan., stara 64 let.

Perne Jakob, posestnik in usnjar, Huje 19., umrl 25. jan., roj. 3. VI. 1867.

Hribar Antonija, hči tkalke, Kranj—Kokriško predmestje 58., umrla 27. jan., roj. 3. jun. 1924.

Pogačnik Franciška, Huje št. 21., umrla 15. febr., roj. 29. okt. 1893.

Zupanc Apolonija, posestnica in trgovska sotrudnica, Kranj št. 108., roj. 4. febr. 1859.

Kolb Franc, orožniški narednik v p., Klanc 43., umrl 26. febr., roj. 27. marca 1878.

Brezar Ana roj. Kern, posestnica vdova, Premskovo 34., umrla 24. marca, roj. 27. okt. 1855.

Engelman Franciška roj. Javh, posestnikova vdova, Kranj—Savsko predmestje št. 15., umrla 2. aprila, rojena 31. avg. 1848.

Kralj Jera, užitkarica, Gorenje št. 6., umrla 4. aprila, roj. 16. febr. 1843.

Pipan Ciril, sin kočarja, Čirčiče 30., umrl 6. aprila, roj. 3. jul. 1929.

Pelko Slavko, sin čevljarkega mojstra, Gorenje 11., umrl 12. aprila, roj. 18. avg. 1914.

Hafner Marija, samska kuharica, Kranj 28., rojena 30. jan. 1856, umrla 15. aprila.

Kavčič Franciška roj. Pajer, žena delavca, Kranj 3., roj. 6. jan. 1889, umrla 6. maja.

Novak Štefan, delavec, Premskovo štev. 3, rojen 22. dec. 1875., umrl 15. maja.

Bajželj Marija, posestnica, Kranj 47., roj. 16. avg. 1877, umrla 15. maja v ljubljanski bolnici.

Lampe Marija roj. Završnik, posestnika vdova, Kranj št. 70., roj. 19. jan. 1858, umrla 21. maja.

Soklič Marija roj. Gaber, Kranj—Kokriško predmestje 44., roj. 13. maja 1862, umrla 22. maja.

Remec Lovro, žagar in posestnik, Premskovo št. 64., roj. 16. jul. 1888, umrl 26. maja v bolnici.

Pec Tekla, zasebnica, Kranj 61., roj. 25. sept. 1852, umrla 29. maja.

Dolenc Adolf, delavec, Čirčiče 46., roj. 21. avg. 1911, umrl 31. maja.

Pipan Jakob, kočar, Čirčiče št. 30., roj. 17. jul. 1872, umrl 2. jun.

Robljek Vinko, učitelj, Kranj—Kokriško predmestje št. 100., roj. 1885, umrl 23. junija.

Malovrh Janez, delavec, Kranj, umrl v Gasilskem domu, roj. 24. dec. 1903, umrl 20. julija.

Pirker Marija, vdova, Kranj—Marijanišče, 94 let, umrla 21. julija.

Krč Danica, posestnika hči, Klanec št. 2., rojena 7. sept. 1929, umrla 6. julija.

Petač Rozalija roj. Lukan, posestnika žena, Čirčiče št. 43., roj. 7. okt. 1872, umrla 13. julija.

Kozjek Marija, zasebnica, Čirčiče št. 23, roj. 8. decembra 1877, umrla 25. julija.

Kodrič Stanislava, Rupa št. 4, roj. 15. aprila 1930, umrla 28. julija.

Dolina Marija roj. **Pogačnik**, posestnica, Premskovo št. 35, roj. 15. sept. 1877, umrla 17. avgusta.

Zadražnik Franc, čevljar, Kranj, Kokr. predm. 11, roj. 1864, umrl 17. avgusta.

Pikeš Ivana, zasebnica, Kranj, rojena 1859, umrla 20. avgusta.

Razno.

Cerkvenik na Hujah. V januarski številki Kranjskega zvona l. 1930. smo poročali, kako se je uredila cerkvenikova služba na Hujah. V smislu te pogodbe je sedaj cerkveno predstojništvo razdelilo po davkih cerkvenikovo plačo. Vsak posestnik, ki ima v soseski Huje ali Klanec kaj zemljišča, plača za cerkvenika 35% od zemljiškega davka za cerkvenikovo plačo. Poleg tega plača pa še vsaka družina, ki stanuje na Hujah ali na Klancu Din 5 — v ta namen. Torej tisti posestniki, ki imajo v teh soseskah le posest, pa stanujejo drugod, plačajo le 35% od temeljnega zemljiškega davka, družine iz Huj in Klanca pa poleg tega še na vsako družino po Din 5 —. Cerkvenik sedaj pobira po hišah z nabiralno polo, kjer je napisano, koliko te datjave odpade na vsakega.

Pokopališče Mnogi prihajajo v župno pisarno plačevati grobove, da bi se ne prekopal. Prosim, da gre vsak prej h grobarju na pokopališče, kjer izve številko groba, da potem morem poiskati grob v pokopališkem zapisniku in vpisati, da je grob plačan in se ne sme prekupati. Treba je pa tudi opozoriti grobarja, da je grob plačan, da ne bo kake zmote. Najbolje je, če se mu pokaže potrjeno župnega urada o plačilu groba, da tudi grobar vpiše v svojo knjigo, da je grob plačan.

Družine z devetimi otroci so po novem zakonu oproščene vseh neposrednih davkov in doklad. V svrhu oprostitve davščin je treba prinesiti na davčno upravo družinski list župnega urada. Da pa ne bo kdo delal zastoj kakih korakov za oproščanje davkov, opozarjam, da zahteva zakon, da je istočasno kdaj živelo 9 otrok in da pridejo v poštev samo zakonski otroci. Če je torej komu umrl kak otrok, je deležen te olajšave le v tem slučaju, če je bilo sploh kdaj v družini istočasno živelo 9 otrok, ni pa treba, da bi še sedaj vsi živeli.

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila.

1. febr. **Prva predpepel. nedelja.** Božja služba po navadi.

2. febr. **Svečnica.** Božja služba zjutraj po navadi, ob 9. blagoslov sveč, potem sv. maša z blagoslovom, po sv. maši darovanje sveč za cerkev. Zjutraj vesoljna odveza in obhajilo Marijine družbe, popoldan ob 2. pete litanije M. B., potem v »Domu« shod Mar. družbe.

3. febr. **Sv. Blaž**

6. febr. **Prvi petek v mesecu,** sv. maša z blagoslovom pri oltarju Srca J.

8. febr. **Druga predpepel. nedelja.** Božja služba po navadi, popoldan shod III. reda.

11. febr. **Spomin prikazanja M. Dev. v Lurdu.** Sv. maša v lurški kapeli.

15. febr. **Tretja predpepel. nedelja.** Božja služba po navadi.

18. febr. **Pepelnica.** Začetek 40 dnevnega posta. Ob 8. blagoslov pepela, pepelenje in sv. maša.

Vsak petek v postu po maši križev pot.

22. febr. **Prva postna nedelja.** Božja služba po navadi.

24. febr. **Sv. Matija, ap** Sv. maša v Drulovki za sosesko.

Kronika.

Rojenih je bilo v l. 1930 112 otrok, moškega spola 60, ženskega spola 52. 7 je bilo nezakonskih.

V bolnici ljubljanski so bili rojeni 3 otroci, torej skupno število rojenih 115.

Umrlih: doma 48, v Ljubljani v bolnici 2; 24 moških, 26 ženskih. — Med umrlimi je bilo otrok do 6. leta 15; od 6. do 20 leta 1; od 20. do 30. 2; od 30. do 40. 2; od 40. do 50. 6; od 50. do 60. 3; od 60. do 70. 6; od 70. do 80. 12; od 80. do 90. 2.

Oklicanih parov je bilo 47, poročenih 36.

Duh. svetnik Pokorn Fran:

Kranjski dušni pastirji.

(Nadaljevanje.)

Ti so razsodili, tako da mora župnik mestu dati odškodnino za dvorno marko tri hišice (hofstat), ki stoje poleg župnikovega vrta (pawngarten) v mestu Kranju: na prvi sedi Peter Frazen, na drugi Tomaž Nedeljkin sin, na tretji pa čevljar Flokeb. Ta tretja hišica naj bi bila za šolo in mežnarijo. Tedaj damo Kolomanu omenjeno dvorno marko, kjer je zgrajeno župnišče (Pfarrei). In to se je zgodilo dne 22. maja 1424.1, v ponedeljek pred sv. Urbanom v Kranju. Kot priči te izvršitve sta bila kamniški župnik Filip imenovan Bergut in ljubljanski sodnik Pavel Glowitzer.

V sredo po sv. Juriju (1./5.) 1426.2 pa je Koloman pečatil kot prošt na Hribu sv. Virgilija v Brežah in župnik kranjski ter naddiakon na Kranjskem s Filipom imenovanim Bergut, župnikom v Kamniku listino, na podlagi katere sta kranjski meščan Peter Veel in njegova žena Katarina prodala sodniku in srenji v mestu Kranju mlin v Kranju pod špitalom ob Kokri (v logu se še vidi) s pravicami, kakor sta jih imela pri mlinu kranjski meščan Primož Zupan in njegova žena Senetka, a že 17. jul. i. l.3 jim je vojvoda Friderik star. dovolil še drugo polovico zamenjati, kakor so z dovoljenjem vojvode Ernesta že prej polovico omenjenega mlina zamenjali, kupiti tudi državni fevd mestu, zlasti mostu čez Savo v prid.

Župnik Koloman je pastiroval poprej v Šentvidu nad Ljubljano v l. (1394. že do 1410.), odkoder se preseli v Kranj. Papež Bonifacij IX. ga je dne 25. maja 1394.4 imenoval svojim častnim kaplanom, kakor njegovega prednika Leopolda Apfalterja. Prošt v Brežah na Koroškem je bil že dne 14. marca 1332. na gori sv. Virgilija. Združil je kranjsko župnijo s to proštijo brez dovoljenja sv. stolice. Umrl pa je l. 1434., kakor kaže njegova nagrobna spominska plošča, vzdana na vzhodni strani kranjske župne cerkve, kjer je bil zaslužni mož položen k večnemu počitku. Bil je učen mož, magister modroslovja. Kje je študiral, pa ni znano.

Kje je pa ta plemič ugledal luč sveta, bi se moglo dognati iz njegovega priimka „Mannswerdski“. Občina Mannswörd leži na Nižje Avstrijskem v okrajnem glavarstvu Bruk na Litavi, v sodnem okraju Schwechat. Tudi kult sv. Kolomana je v tej pokrajini močno razširjen.

(Dalje prihodnjic.)

¹ Izv. perg. list. v kranjsk. župn. arhivu. — K. zb.

² Ravnotam.

³ Chmel: Geschichte Kaiser Friedrichs IV., I. str. 198.

⁴ Izv. muz. dr. III. str. 240. iz vatican. arhiva.